

Minimalizace rizik a teorie tří pilířů u léčiv zvyšujících riziko pádů

Jiří Vlček¹, Sylva Bártlová², Iva Brabcová², Martin Doseděl¹, Hana Hajduchová², Aleš Kuběna¹, Josef Malý¹, Valérie Tóthová², Jan Vosátka¹

¹Univerzita Karlova, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Katedra sociální a klinické farmacie

²Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Pády jsou nežádoucí jevy, které mohou významně poškodit pacienta. Pády jsou rizikové především u seniorů. Jsou publikovány zprávy, že až u ¼ pacientů, kteří vyhledali ze zdravotních důvodů emergenci, byl pád hlavním důvodem. Asi čtvrtina z nich pak musela být následně hospitalizována. Pád je multifaktoriální jev, u nějž hraje roli velká skupina rizikových faktorů jak neovlivnitelných, tak ovlivnitelných, vnitřních ve vztahu ke zdravotnímu stavu pacienta či vnějších podmínek. Užívání léčiv patří mezi ovlivnitelné rizikové faktory.

Cílem autorů je seznámit nejprve čtenáře s obecným pohledem na minimalizaci rizik farmakoterapie, vysvětlit teorii tří pilířů, která se zabývá nežádoucím účinkem léčiva. Následně se podle této teorie zaměřit na aspekty identifikace rizikových faktorů a jejich monitorování u skupin léčiv s potenciálem pádů.

Pádům potenciálně způsobeným jednotlivými léčivy jsme přiřazovaly typy NÚL dle klasifikace WHO a zaměřili se především na rizikové faktory související s vlastností léčiva. Analyzovali jsme vertigo, zmatenost, změny ve vlastnostech senzorických orgánů a jiné patologické změny, které mohou být důvodem pádu. Aplikovali jsme teorii tří pilířů na vztah léčiv a pádů.

Závěr: Specialisté pro řešení lékových problémů musí dobře znát teorii tří pilířů potenciálních nežádoucích účinků. Princip minimalizace rizik u léčiv s rizikem pádu by měl vycházet z teoretických poznatků o léčivech a o patofyziologii pádu. Práce odborníka na lékové problémy vyžaduje dobré zvládnutí teorie tří pilířů u nežádoucích účinků léčiv. Poznátky pak využije v algoritmu minimalizace rizik SAZE.

Klíčová slova: pád, minimalizace rizika, lék zvyšující riziko pádu, lékový problém, teorie tří pilířů, nežádoucích účinků léku, rizikový faktor související s vlastnostmi léčiva.

Risk minimization and three pillar theory for drugs that increase the risk of falls

Falls are adverse events and they can do a harm of patients. Falls are more risky for elderly and about 25 % of visitors to emergency department are as a result of the fall and about one quarter of them are admitted to the medical ward. Fall is an multifactorial event and there are many risk factors influenceable and non-influenceable, internal and external ones. Medicine are part of influenceable risk factors.

The goal is to introduce general view on risk minimization management, to explain theory of three pillars in relationship to medicines with fall potential and to of fall and to identify their risk factors.

We linked falls to different types of ADR according WHO classification and focussed on medicine specific risk factors of falls. We analysed medicine causing vertigo, confusing, changes of sensoric organs and another pathophysiologic changes to participate in drug related fall. We applied three pillars theory for it.

Conclusions: Specialist for drug related problems needs to know good theory of three pillars of ADR. Good knowledge about pathophysiology of falls and way which tool of drug use is necessary to understand to minimize risk of fall as well. This knowledge can be useful and used for risk minimization algorithm SAFE

Key words: fall, risk minimization, FRID, drug related problem, theory of three pillars, adverse drug reaction, medicine related risk factors.